

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ה

שם השיעור – משמעות משפט שלמה

שם המרצה – הרב יהודה מאל

1. עין איה על שבת · ה · עה ·

שבת נו: א"ר יהודה אמר שמואל, בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו כך עושיך לע"ז פלוני וכך עושיך לע"ז פלוני, ולא מיחה בה."

הנפש הגדולה הזאת של מלך החכמה, שחפצה לדלג על הררי עד של ההתפתחות האיטית השתוללה ע"פ עצת עליון בתולדה האנושית, ולהבליע תקופות גדולות של אלפי שנים בתקופה קצרה של ימי ממלכתו, למען תעלה אח"כ התבל הלך ועלה, בצעדים גדולים, עוד למעלה למעלה... זאת היתה המכשלה שיצתה מלב החכם שבחכמים, ולא מיחה בה ...

2. אורות התחיה כ

מחלוקת הדעות ע"ד הדרכת הכלל, אם בזמן הזה, שרבו פריצים נושאי דגל ההפקרות ביד רמה, ראוי להפריד את האומה, שהכשרים נושאי דגל שם ד' לא יהי להם שום יחש עם פורקי-העול הפושעים, או שמא כח השלום הכללי מכריע את הכל, - כל עקרה של פלוגתא זו באה מפני השפלות הכללית, שעדיין לא נגמרה הטהרה לגמרי ביסוד האופי של האומה, מצד חיצוניות נפשה, והיא מטהרת והולכת. אלה הכתות יחדו הנן בזה במדרגת שתיים נשים זונות שבאו אל שלמה: הדבור "הביאו חרב" נסיון הוא מחכמת אלהים שבמלכות ישראל: אותה הראויה להדחות, היא הטוענת: "גזורו", ובהתמרמה מבלטת היא את אמתת הטינא שבלב שהיא חשה בעצמה, שכל ענינה הוא רק "גם לי גם לך לא יהיה, - גזורו!", והאם הרחמניה, אם האמת, אומרת: "תנו לה את הילוד החי, והמת אל תמיתוהו", ורוה"ק צווחת: "תנו לה את הילוד החי, היא אמו!". אין קץ לרעות הגשמיות והרוחניות של התפרדות האומה לחלקים, אע"פ שפרוד גמור כהעולה על לב המנתחים באכזריות אי אפשר הוא והיה לא יהיה. זאת היא ממש מחשבה של עבודה זרה כללית, שהננו בטוחים עליה שלא תתקם,

3. ספר שמואל א פרק יא

- (ה) והנה שאול בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאול מה לעם כי יבכו וינספרו לו את דברי אנשי גביש:
(ו) ותצלה רוח אלהים על שאול (בשמעו) כשמעו את הדברים האלה ויחר אפו מאד:
(ז) ויקח צמד בקר וינתחהו וישלח בכל גבול ישראל ביד המלאכים לאמר אשר איננו יצא אחרי שאול ואחר שמואל פה יעשה לבקרו ויפל פחד יהוה על העם ויצאו כאיש אחד:

מלבי"ם

(ז-ח) ויקח - זה פרי החרון, אף כשילוה טוב העצה עמו, בחרונו לקח מן הבקר שהלך לפניו צמד בקר וינתחהו - ויורה להם בזה ג"כ למוד השכל שכמו שלא יחול רוח החיים בגוף החי רק בהיות אבריו שלמים ודבוקים איש אל אחיו, לא כן כשיתנתח לגזרים יהיה לנבלה ולא יחיה עוד. כן לא תחול רוח גבורה וחיי העם המדינים רק בהיותם צמודים יחד ואיש את רעהו יעזרו מכל צר הצורך על אחד מאיבריהם, לא כן אם יתפרדו הם כנתחי הבקר.

4. נאום אספסיאנוס

"וכל שרי צבאות הרומאים שמחו מאד על מריבות האחים בקרב שונאיהם היהודים, ובאו, ודרשו מאספסיאנוס לתקוף ולכבוש את העיר מייד. ויאמרו אליו עתה האלוקים נלחם לנו, הוא גורם ליהודים להלחם איש באחיו, ואולי ייעפו היהודים ממלחמת האחים שלהם, או יינחמו על מעשיהם וישלימו ביניהם. ענה להם אספסיאנוס: אתם טועים בפעם הזאת. הן אם תמהרו לעלות על העיר מיד, תגרמו לברית שלום בין שונאינו, ותגרמו להם לתקוף אותנו, ואם תתנו להם ארכה, ימעט מספר שונאינו, כי תאכל אותם אש המריבה. כי האלוקים מיטיב לערוך את המלחמה ממני, והוא יסגיר את היהודים בידי הרומאים הנם וייתן את הניצחון לצבאותינו בלי עמל וסכנה. ובעוד האויבים הולכים וכלים איש בידי רעהו, כי קמה עליהם קללה נוראה, מלחמת אחים, טוב לנו להתבונן אליהם מרחוק ולשבת במנוחה, מאשר להתערב בריב אנשים הולכים למות, הנלחמים ביניהם ברוח שיגעון..."

"מלחמות היהודים ברומאים" (ספר ד', פרק ו', ב')

5. מקור ברוך" עמ' 1235

"...הוסיף הרב לדבר אל אבי ברגשי ידידות...אנ"ש אינם יודעים ואינם יודעים להעריך את ערך הטובה הרבה והחסד הגדול אשר עשה עמנו הגר"א בחלקו עלינו... וביאור הדברים כך הוא: כי לולא המחלוקת היה באמת יסוד ומקום לחוש, כי השיטה החדשה שסללנו לנו, או יותר נכון – שאבותינו סללו לנו בהמולה ושאוון הוליד אותנו לאט לאט, צעד אחר צעד, הלאה מעבר הגבול הנועד למסורה התורנית והציווית, ולא בלי יסוד היה חשש גדול, כי ע"פ כוח ההתלהבות ורוממות הנפש וגובה הרוח במהלך השיטה החדשה אשר אחזה בסערה את ליבות יוצריה ומחולליה...סוף סוף תהי התורה התלמודית נכזית מלהט אשה של הקבלה וזאת התורה הנסתרת תמעט רוב דמותה של התורה הנגלית והמצוות המעשיות תשפלנה בערכן לפני ההרגשות הלוהטות מסודות הכוונות... ותהי איפה המחלוקת כתריס ברזל בפני הפורענויות....